

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 628. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868593232/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Om de rages katolsk, eller Haaret er skilt protestantisk,
altid i Haarene dog kommer en Maud paa det Pak.

Han havde været skarp, han var bleven hvas; fra en Frihedsdigter havde han udviklet sig til en Bebuder og Forbereder af den kommende Revolution.

Naar disse klangfulde og kraftige Digte alligevel ikke virkede dybere paa Sindene end de gjorde, saa beroede dette paa, at Manglerne ved Herweghs Menneskevæsen (uden at Publikum nøjagtigt vidste eller følte hvorledes) efterhaanden røbede sig og saa i hans Poesi, i disse Lyspunkter, disse udhævede Steder, denne Selvglæde ved det gode Indfald og denne Aandslivets Fattigdom paa andet Indhold end den blotte Angriben. Det er ingen Digtsamling, der tyder paa et rigt indre Væld. Man forstaar hans Liv, naar man læser den, og den igennem hans Liv. I Virkeligheden stoppede hans Digteraare med den. I de 32 Aar, han havde tilbage at leve i, har han i Alt kun frembragt et eneste, ikke tykt, Bind Digte, der udkom efter hans Død, Digte rige paa Vid, rige paa Frihedsbegejstring, skrevne af en Mand, der til sin Dødsdag blev sin revolutionære Ungdom ubrødelig tro — men i Gennemsnit ikke fire om Aaret.

Sveg han end aldrig sin Fortid, han var ingen Arbejder i Frihedens Tjeneste. Den sidste Del af hans Liv er gaaet hen i Lediggang. Han begyndte i Aaret 1839 som Digter og kritisk Forfatter^{*)}. Han naaede sit Højdepunkt med *Gedichte eines Lebendigen*. Han giftede sig — meget rigt — med en ung Jødinde, der var begejstret for hans Poesi. Efter Februarrevolutionen optraadte han straks i Paris som Fører, og faldt i Spidsen for en af Tyske og Franske bestaaende republikansk Arbejderkolonne ind i Baden, men blev den 27. April slaaget af de württembergske Tropper og skyldte kun sin Hustrus Mod at han undkom. Heine har i *Stuplicitissimus* i givet en blodigt satirisk, men meget uretfærdig Skildring af dette Herweghske Felttog. Hans Hustrus klare og sauddru Fremstilling af Oprørsbevægelsens hele Gang og af hendes Mands Deltagelse i den, har siden da godtgjort, at manglede han end den taktiske Indsigt, han ikke gav sig ud for

^{*)} Hans Ungdomsarbejder er samlede i *Gedichte und kritische Aufsätze*. 1845. 2 Bind. Hans Søn har udgivet Erindringer om sin Fader med Moderens Optegnelser og begges Breve. Hans *Efterladte Digte* udgaves efter hans Død i et enkelt Bind.

at besidde, saa var han dog en tapper Mand. Han levede saa i Emigrantkolonien i London Emigranternes fordærveligt ørkesløse Liv; de havde bogstaveligt intet Andet at gøre end at smedde frugtesløse Planer til nye Opstande og forelske sig i hinandens Koner. Den store russiske Revolutionær Alexander von Herzens Hustru forelskede sig i Herwegh, og det kom til et tragisk Sammenstød. Senere var Herwegh bosat i Paris og Zürich og førte her et uvirksomt Liv, stadigt lige misforøjet med Tingenes Gang i Tyskland. Som Kinkel, som Moritz Hartmann formaaede han til sin Død (1875) ikke at forsone sig med den Magtudfoldelse, hvortil det tyske Rige naaede paa Frihedens Bekostning. Sin Ungdoms Idealer opgav han aldrig; selv for Heine, som havde haandt ham, bevarede han mandigt sin Begejstring.

Anlagt som han var maatte han nødvendigvis allerede 1843 holde skarpt Udkig med Hensyn til andre Digteres Troskab mod deres Fane og til Ægtheden af deres Frisind. Hans Udfald mod Geibel og Freiligrath er alt berørt. Saa vendte han sig mod Anastasius Grün. Denne opholdt sig i Wien for at ansøge om en Kammerherrenøgle, eftersom hans Hustru, en født Grevinde Attems, var Ihændehaverinde af Stjerne Kors-Ordenen og han ikke kunde lade sin Hustru gaa alene til Hove. I bevægede Ord anraabte Herwegh ham om at vende tilbage:

Tør for en Kvindes Skyld man skænde Templet,
om Afgudsaltre med en Kvinde danse osv.

Dingelstedt svarede med i smukke Vers at tage Grev Auersperg i Forsvar:

O, den vil det ej begribe, den prosaiske Gemenhed,
at en Aand som dia er Borgen nok for Sindelagets Renhed,
kun det Slette tror den villigt osv.

Svaret gik udenom Angrebet istedenfor at parere det. Ingen havde for Alvor troet, at en Mand som Auersperg havde skiftet Overbevisning; hvad Herwegh angreb, var netop, at han trods sin Overbevisning af selskabelige Hensyn ansøgte om en Hof titel. Dingelstedt talte her sin egen Fremtids Sag. Thi Dingelstedt blev den næste Digter, mod hvem Herwegh vendte sig, og her var Satiren saa meget mere glubsk som den var stum, kun ad en Omvej kom til Orde.